

Posudek diplomové práce

Jitka BERANOVÁ, Sokolovský zámek a jeho historie. Diplomová práce. Praha, PedF UK, 2009. Stran 173, v tom obrazové přílohy.

Tématem práce Jitky Beranové se stala historie sokolovského (falknovského) zámku od 20. let 17. století až do současnosti, přičemž výkladu předchází stručný text o starších etapách tohoto sídla. Je překvapující, že se tento nikoli zanedbatelný objekt nedočkal nikdy dříve adekvátního odborného zpracování, a to kupodivu ani v době, kdy na Sokolovsku téměř bezvýhradně dominovala německá regionální historiografie.

Autorka se zaměřila na osudy zámku v době trvající téměř čtyři století, kdy se struktura pramenů, jejich dostupnost a míra zpracování měnila. Spolu s tím se měnil i okruh otázek, o jejichž zodpovězení se autorka pokusila. Pokud chtěla překonat závěry strojopisného Stavebně historického průzkumu sokolovského zámku z r. 1971, musela uskutečnit v nepomuckém pracovišti Státního oblastního archivu Plzeň řadu sond do rodového archivního fondu uložené. Situace byla ztížena nedostatečnou zpřístupněností jiných archivních fondů, které by mohly mít vztah k tématu.

Je nesporné, že zejména paleografická i jazyková stránka výzkumu představovala náročný úkol, ať se jednalo o úřední či soukromé písemné prameny. Výpovědní hodnota většiny pramenů úředních (postupně vytvářené soupisy zámeckého inventáře) se vyznačuje určitou stereotypností, se kterou se autorka musela vyrovnávat. Ačkoli se nevyhýbala možnosti zhodnocení či diskusního vstupu do problematiky vývoje vnější podoby zámku nebo dokonce jeho parkově upraveného okolí, tkví těžiště jejího výzkumu v kritické reprodukci údajů o proměnách vnitřní struktury zámku i vybavení interiérů (průběžně od s. 41). V nejednom případě přitom diplomantka opravila údaje staršího stavebně-historického průzkumu a vést kvalifikovanou diskusi s jeho renomovanými autory. Pozornost zasluhuje pokus o zhodnocení vývoje některých specifických součástí inventáře, např. vybavení zámecké zbrojnice (s. 84-86). V případě sledování osudu zámeckého knihovního fondu by taková snaha zřejmě nepřinesla žádoucí výsledky vzhledem k častým přesunům rodové knihovny.

V práci byla využita také dochovaná osobní korespondence příslušníků rodu Nosticů, na kterou se podrobněji upozorňuje na třech místech (s. 45-47, 69-72 a 94-95). Svědectví těchto pramenů se vyznačuje nahodilejší a méně koncentrovanou podobou, přináší však pohled z jiné strany na zámecké reálie. Pozoruhodné jsou také partie práce dokládající počátek snah o

uplatnění principů památkové ochrany za první republiky s ohledem na zámek, kontrastně působí pasáže o osudu zámku po r. 1945, kdy se na čas prosadily spíše devastační trendy.

Vítám tu skutečnost, že autorka docenila svědectví cenného souboru obrazových, zejména fotografických pramenů, vyhodnotila je v rámci výkladu o příslušném období historie zámku (s. 103-104) a v nemalé míře je v příloze své práce zpřístupnila, čímž cena práce vzrostla.

V rámci celkového hodnocení je možno říci, že práce autorky s velkým počtem pramenů z tak dlouhého období vyžadovala nesmírnou trpělivost a pečlivost. Příznačné je už to, jak se autorka nejednou zamýšlí nad nejpravděpodobnějším významem některých dobových německých termínů, které umožňují několikerý výklad.

Jistě by bylo možno učinit občasné kritické poznámky ohledně přesnosti některých formulací či diskutovat o některých závěrech – např. detailní hodnocení vztahu města a zámku možná zpochybní tezi o lhostejnosti Falknovanů vůči „jejich“ zámku (s. 117). To jsou však drobnosti. Vcelku práce představuje nesporný přínos pro regionální historiografii, přičemž některé zjištěné skutečnosti se mohou jako užitečné i z obecnějšího hlediska. Nejdůležitější výsledky práce by měly být příležitostně publikovány. S ohledem na výše řečené však považuji práci za výrazně nadprůměrnou a hodnotím ji s potěšením známkou výborně.

V Praze 4. ledna 2010

dr. Bohdan Zilinskyj